

пептръ

МШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 15.

Luni, 8. Aprilie

1846.

ПРОТОПОПИІ.

Есте о пльпсоре дреантъ, азвѣтъ шѣ ла пої де къдѣва ані дпкоче, къ пе лъпгъ тотъ реншита релеціоситате а попорълѣ ромънскъ тотъш сѣмцъл релецеос аѣ дпчептъ а се кам речѣ шѣ ла пої. Unde съ закъ причѣна? Дакъ ам ворѣ де врезн попор лъминат ал Европеї, ам деклара дѣптръш къвънт къ речеала vine дѣн кълтъра профантъ, прѣн чѣгѣреа мѣлор де кърѣдѣ контрарѣе релецеї ш. а. ш. а. Dar оаре пої чѣгѣм чева? Nimik, кърат нимик; афаръ де о парте мѣкъ а воерѣмеї, попорълъ пѣ чѣтеце нимик, нѣчѣ вѣн нѣчѣ рѣѣ; дечѣ стрѣкъчвѣа, речеала лѣї кътръ релеце пѣте съї вѣе пѣмаї дѣн пѣгрѣжъ гроасъ, пептръ карма одагъ вор рѣспѣнде фоарте грѣѣ ачеїа карѣї сънт кѣемадѣ ал дѣне пе дрѣмъл чел дрепт шѣ съѣнт.

О парте mare дѣн даторѣнде, прѣн зрмаре шѣ дѣн дрептѣрѣле де а лѣкра дѣн вѣа Домпълѣ заче дѣн вѣсерѣка рѣсърѣтеа пѣ асѣпра протопопѣлор. О репѣде, скъртъ прѣвѣре пѣсте ачеле даторѣнде шѣ къдѣнде але лор пѣ ва фѣ де прѣсос шѣ дѣн чѣсте фѣї дѣн ачѣсте тѣмъпѣрѣ атѣт де крѣтѣче дѣн мѣлте прѣвѣнде.

Протопоп, адѣкъ чѣптеїа саѣ прѣмъл

попъ. Саѣ демъстрат дѣн ıctoria вѣсерѣчѣаскъ шѣ дѣн знеле капоане, къ протопопѣї дѣн веакѣрѣле поастре шѣ пѣтѣреа лор саѣ скѣмѣват къ чеаа а хорѣпѣскопѣлор дѣн веакѣрѣле веки*), еї адѣкъ сънт вѣн фелѣв де вѣкарѣ саѣ ınspectorї, прѣвѣгѣторѣї маї деапроане дѣн локъл епѣскопѣлор асѣпра знѣї пѣтър маї мѣкъ де преодѣ шѣ де попорѣнѣ. Де ачѣ пѣ пѣтем прѣчене, към дѣн знеле епархѣї епѣскопѣцѣї къмпънѣтоареа пѣтѣре де протопоп саѣ пѣтѣт скѣмѣва къ непотрѣвѣта пѣтѣре де archidiaconus, скърѣндѣсе къ ачѣаста шѣ дѣнсемъпѣтатеа дерегѣторѣїеї лор, дѣн време че къпоскът есте, къ archidiacon дѣн вѣсерѣка рѣсърѣтеа пѣ пѣлпъ дѣн зѣоа де асѣзѣї есте чѣптеїа дѣакоп а знѣї епѣскопѣї саѣ мѣтрополѣї. Дечѣ пептръ че пѣ се пѣстрѣ дѣн тѣте лѣмѣеле пѣтѣреа де протопопъ, саѣ протопрѣсѣвѣтер? Мѣ се паре дѣн ачѣа преа сѣмплъ прѣчѣпъ, къ нѣчѣ клеръл дѣнсѣмъпѣ пѣте скѣпа де модъ дѣтръ тѣте; пѣмаї дакъ прѣн модъ пѣ сѣр скѣлчѣа пѣтѣрѣле шѣ къ ачѣсте ıdea шѣ копченъл.

Съптем департе а дѣспѣта ачѣ, дакъ атрѣвѣтеле, даторѣнде шѣ дрептѣрѣле про-

*) Vezi Pravila; vezi Sovorla dela Antioxia ш. а. ш. а.

топопѣлор кѣрг тѣте шѣ немижлѣчит ка дѣнтрѣн ѡсвор дѣн пѣтереа епископѣаскѣ кѣм воѣск зпѣи, саѣ кѣ еле дѣшѣ аѣ фѣп-тѣна лор дѣн фѣрескѣд дрепт де аленере а преодѣнеѣ кѣм ар воѣ алдѣи. Дѣспѣте шѣ хотѣраскѣ ачеаста правѣлѣнѣиѣ не кате-дреле лор челе дѣкѣнѣдѣрате де аскѣлтѣ-торѣ несомнѣрошѣ; ѣар нѣи не дермѣрѣм нѣмаѣ ла нѣмѣрареа не скѣрт а зѣселор даторѣнде шѣ дрептѣрѣ.

Кѣм ам зѣс шѣ алтеорѣ, ар фѣ ѡ асѣ-прѣре греа а претѣнде ка вѣдѣи епископѣ сѣ пѣтрѣндѣ шѣ сѣ дѣдрепте нѣмаѣ сѣн-гѣрѣ тѣте релеле шѣ тѣте неажѣселе сѣ-флетѣнѣиѣ шѣ вѣсерѣчѣнѣиѣ але клерѣлѣиѣ шѣ але попорѣлѣиѣ, кѣм шѣ ка сѣ дѣтродѣкѣ фелѣрѣ де мижлѣче превенѣторѣ шѣл. шѣл., чѣ се чере неапѣрат, ка тѣкар дѣн зпеле ратѣрѣ де пѣтереа шѣ ѣрѣсѣдѣкѣиѣ лор сѣ аѣвѣ локо-дѣиторѣ дѣдаторадѣ а прѣвѣгѣа, а дѣдрепта, саѣ шѣ нѣмаѣ а репѣрта кѣ-тѣрѣ сказнѣл епископѣск. Ачѣнѣиѣ сѣнт маѣ кѣ осевѣре протопопѣиѣ, ѣар сѣера лѣкрѣрѣиѣ лор е детермѣнатѣ шѣ вѣпоскѣтѣ маѣ де апроапе дѣн практика дѣнѣнѣсѣ несте веа-кѣрѣ, модѣѣкатѣ ѣчѣ коло прѣн дѣнпреѣвѣ-рѣрѣ прѣетѣнѣѣсе саѣ асѣпрѣторѣ.

Протопопѣл Петѣрѣ Маѣор атѣт дѣн картеа са тѣтѣлатѣ Протопападѣкѣа, кѣт шѣ дѣн ѣсторѣа вѣсерѣчѣаскѣ аѣ дѣншѣрат да-торѣнделе шѣ кѣдѣнделе протопопѣлор дѣн маѣ мѣлте пѣнтѣрѣ; поѣ ле контраѣем пре-кѣн зрмеазѣ.

1) Протопопѣиѣ аѣ дрептѣл шѣ дато-рѣнда де а вѣсѣта саѣ черчѣта канѣнѣчѣе вѣсерѣчѣеле дѣн протопопѣатѣл лор. Вѣсѣ-тареа ачеаста нѣ стѣ нѣмаѣ дѣн дареа де вѣнѣ зѣѣа ла преѣдѣ, чѣ тревѣе сѣ кавте кѣ деатѣрѣнтѣл анѣме дѣн лѣвѣнтѣл ал-

тарѣлѣиѣ шѣ не сѣѣнта масѣ, дакѣ сѣнт тѣте нѣсе шѣ дѣнгрѣжѣте дѣпѣ тѣпѣк шѣ ка-пѣне, нѣ кѣтва преотѣл есте аша лепеш неврѣдѣнѣк, ка сѣ фѣе лѣсат сѣ. кѣминѣкѣ-тѣрѣ а се мѣчезѣ, саѣ сѣѣртѣтѣрѣ дѣнпрѣ-щѣате, саѣ потѣрѣл нещѣерс вѣне, саѣ ка сѣ фѣе нѣс дѣн алтарѣв лѣкрѣрѣ, каре ар фѣ сѣ трагѣ пѣдеапѣсѣ греа асѣпрѣиѣ, кѣм саѣ дѣ-тѣмплат нѣ одатѣ не ла зпеле дѣнѣтѣрѣ сѣлѣватѣче нѣ нѣмаѣ ла ромѣнѣ чѣ шѣ ла алдѣи, кѣ сѣнт сѣ. масѣ ера ашезате ѡле-ле преотѣсеѣ кѣ лапте*), дѣкѣт вѣчѣл лѣи Хрѣстѣс дѣн вѣсерѣка ѣерѣсалѣмѣлѣиѣ с'ар лѣпѣ фѣарте кѣ дрептѣл де спетеле зпор не-крѣщѣнѣиѣ кѣ ачѣа. Тотдеодатѣ протопо-пѣл веде, дакѣ вѣсерѣка нѣ е лѣпсѣтѣ де кѣрѣдѣле вѣсерѣчѣнѣиѣ, кѣчѣ фѣе-каре попор ѣ даторѣв а кѣмпѣра не сеама вѣсерѣчѣе тѣте кѣрѣдѣле фѣрѣ осевѣре кѣте ле чере леѣеа шѣ рѣтѣл, ѣар дакѣ нѣ ле ар кѣмпѣра сѣ деа де глѣвѣ. Дѣсѣѣршѣт протопо-пѣл чере самѣ кѣ чеа маѣ маре рѣгѣросѣ-тате де тѣте венѣтѣрѣле марѣ шѣ мѣчѣ, ре-гѣлате саѣ нѣмаѣ дѣнтѣмплатѣторѣ а ле вѣ-серѣчѣе, комѣндѣ репаратѣре тревѣнѣчоасе шѣ чере пѣдеапѣсѣ кѣвенѣтѣ асѣпра кѣра-торѣлор лепешѣ саѣ шѣ фѣрѣ де венѣтѣрѣ. Дѣпѣ тѣте дѣнпѣлѣрѣле че аѣ адѣс веакѣ-рѣле асѣпра вѣсерѣчѣелор пѣстре, ачелеа то-тѣш ла челе маѣ мѣлте сате шѣ ораше аѣ рѣмас дѣн прѣпрѣетатеа зпор фѣнѣѣеле, саѣ фѣлчѣ (холде) пѣнтѣрѣ арѣтѣрѣ, саѣ ѡ

*) Дѣнѣ адѣк аминте дѣн анѣ прѣнѣчѣеѣ, кѣ асѣ-менеа некѣвѣнѣндѣ се фѣчѣе шѣ ла зп скѣт, дѣкѣт ѡ графѣнѣ кареа дорѣсе а вѣсѣта ачѣл скѣт, нѣнѣ а нѣ ѣ се дескѣде зша прѣвѣнд не фѣреастѣрѣ шѣ вѣзѣнд ѡалеле, се дѣнтоарсе кѣ греаѣ шѣ се депѣртѣ зѣкѣнд лѣтѣнеѣе: Speluca latronum.

пѣдѣригѣ, саѣ о моршоарѣ, саѣ зп алт венит маї микшор саѣ маї тѣричел; днсъ нѣ шїѣ че влѣстѣм дѣмнезееск поѣте фї, къ токма асеменеа пропрїетѣдї вїсерїчещї аѣ чел маї не'псепват венит, шї кът есте днкъ се стрѣкъръ пїнтре децете, днкът ла тѣлте локѣрї дн зечї де апї нѣ се а леѣе нїмїк дїп еле. Атѣт ѣ лѣкомїа де таре, днкът фѣрѣ тот, днгїте шї венитѣ челор сѣпте, деснѣе вїсерїка. Дакъ нїще лотрїї спарг врео вїсерїкѣ шї фѣрѣ че а флѣ, стрїгѣм къ тот дрептѣл робїе саѣ шї шоарте асвпрѣле; аѣ кѣраторїї карїї фѣрѣ венитѣрїле вїсерїчелор нѣ сѣпт шї еї тот лотрїї спѣргѣторї де вїсерїкѣ, вреднїчї де окне шї де днферат? Дн адевр знїї ка ачещїа ар тревзї сѣ фїе нѣмїдї къ тот дрептѣл фѣраторї, їар нѣ кѣраторї. Ла зп сат дн каре афарѣ де пропрїетарїѣл тодї лѣкѣторїї ера ромѣнї шї партеа таре дїп еї прївїлещїадї (не Кѣмпїе спре М. Вашархелї) ам възѣт їнтрѣнд гѣпеле не сѣпт тѣлпїле алтарїѣлѣ, їар венитѣл вїсерїкѣдеї тѣлт пѣдїп кът ера, днпѣрѣдїт днтрѣ фецеле вїсерїчещї тѣлхѣреще кѣм аѣ днпѣрѣдїт осташиї хаїна чеа некѣсѣтѣ а лѣї Хрїстос. Днсъ ачеаста ѣ о сїнгѣрѣ пїлдѣ дїп о мїе. Оаре асеменеа лотрїї пентрѣ че нѣ кад маї нїчї одатѣ сѣпт варга дрептѣдїї? Пентрѣ-къ Дѣмнезеѣ нѣ вате къ варга? Ваї де сѣфлетѣл тѣѣ Іерѣсалиме ромѣнеск! Че е дрепт шї ла алте копфесїї се днѣтшплѣ дестѣле асеменеа ходїї вїсерїчещї, дар ла ачелеа дїп тѣлт нѣ се кѣпоаѣе аша таре ка ла пої дїп пѣдїп. Дечї протопонїї вадѣ шї зшзреѣе гревѣдїле епїскопїлор дн прївїнда ачеаста. Дн Трансїлванїа есте шї о їнстрѣкдїе дела 1710 Мартїе 10, днтрѣ кареа се по-

рѣпчеще гловїреа дн вапї а сателор не'пгрїжїтѣре де венитѣрїле вїсерїчещї.

2) Протопонїї аѣ сѣ черче шї асвпра пѣравѣрїлор днтрѣ попоренї, асвпра кѣпошїндеї лор де dorme (кредеѣ), де рѣгѣчѣнї шї де порѣнчї. Пѣлѣ дн зїоа де асѣзї маї шїм локѣрї, не знде се даѣ кѣрѣдї де кѣзвнїе шї ла де ачеїа, карїї нѣ шїѣ нїчї Татѣл пострѣ; кѣпошїдем попоренї, карїї нїчї пѣлѣ астѣзї нѣ авзїрѣ челе зече порѣнчї, днкът нѣ неар прїнде мїраре преадеосевїтѣ, дакѣ попѣрѣле днтрѣдї ар ста нѣмаї дїп лотрїї; дар дїп порѣчїре патѣра dede ѣменїлор шї зп їнстїпкт морал, каре дї маї дїне кѣтва дн калеа чеа зѣлѣ, де шї нѣї сїлеѣе нїмїнї а терѣе кѣ аѣл днтрѣ ла вїсерїкѣ. Канѣпеле вїсерїчещї дн прївїнда ачеаста прѣскрїѣ регѣле стрїпсе потрївїте попѣрѣлор днкъ нѣ фїлософїте, дар се пѣзеск рѣѣ шї не аїреа нїчї дѣкѣм. Сѣпт шї де ачеле попѣрѣ, знде ѣменїї шї маї вѣртос фемеїле терг ла вїсерїкѣ нѣмаї ка дїп тѣндрїе шї нѣмаї ка сѣ се черте пентрѣ локѣрї къ тоатѣ оврѣзнїчїа потрївїтѣ авїа дн кѣрѣте, їар нѣ дн каса Dormѣлѣ, днкът дїп прїчїна ачееа везї фамїлїї дѣштѣнїте не зп веак днпнїте, їар преодїї шї протопонїї респектївї оаменї кѣм ле зїчет „ласѣтѣ-сѣ-те лас,“ н'аѣ енерѣїа де а прекѣрма скандале ка ачестѣа пѣгѣпещї. — Протопонѣл аре шї дрептѣл а сїлї не попоренї ка сѣ деа леафа кѣвенїтѣ преотѣлѣ, пентрѣ-къ чел че слѣжеѣе алтарїѣлѣ дела алтарїѣ се кѣвїне сѣ шї вїедѣїаскѣ. — Днсъ

3) Протопонїї аѣ шї дрептѣл а прївегїа къ тѣтѣ скѣмпѣтатеа кїар шї асвпра пѣртѣрїї преодїлор, а дїне зп протокол фортал, днтрѣ каре дїп ан дн ан сѣ се

дусешне пѣртареа тѣтѣрор преоділор ші
орі че скандѣль с'ар днтѣмпла, ка аша
ла timp de vіsitația епископѣлѣ ачеста кѣ
о прівіре съ пѣтъ кѣпоаше ші алеце не
пѣсторі дін лѣпі ші жѣдеката съ і фіе кѣ
атѣт маі дплеснѣтъ. Съ сокотім кѣте скан-
дале се днтѣмплѣ пѣтаі кѣ чеа дінтѣе
таінѣ кѣ вотежѣл, маі вѣртос дін партеа
ачелора, каріі пѣ кѣпоск пічі скріпѣтра пічі
пѣзеск тіпикѣл, дикѣт аѣ оврѣзнічіа а во-
теза ші а дѣа ѳръ. Асеменеа се днтѣмп-
плѣ ші кѣ сѳ. кѣмінекѣтѣръ, кареа се дѣ
ла атѣді невреднічі ші непрічепѣді. Іар
кѣ таіпа тѣртѣрісіріі пѣкателор се фак маі
тѣлте абѣсѣрі греле. Ачеастѣ таінѣ дела
зп timp дикѣче ажѣнсе дн скѣдере таре.
Тоді кѣпоскѣторіі де оамені, псіхологі
вѣпі, іар пѣ філософшорі сѣперфічіалі, ре-
кѣпоск, кѣ ачеастѣ таінѣ ші трептата еі
еволѣціе кѣпрінде дн сіне о таре філосо-
фіе. Пентрѣ піще попоарѣ проасте ші дн-
тѣпекате кѣт ера маі тоате ла днчепѣтѣл
крешнітѣтѣді аѣ се пѣтѣ афла міжлок маі
сігѣр де а ле дінѣ дн ѳрѣѣ декѣт фѣкѣп-
дѣле ка не тот анѣл тѣкар одатѣ съ стеа
фагѣ ла зп фелѣѣ де трівѣнал дѣмнезееск?
Ші оаре астѣзі сѣнт тоате попоарѣле а-
тѣт де філосоафе, пентрѣ-ка съ ші шіе тра-
це фіекаре сокотеала кѣ Дѣмнезеѣ ѳѣрѣ
зп марторе саѣ сѳѣтѣторіѣ пріетінос?
Мѣлт не сѣпѣрѣ, кѣ ам ажѣнс ші поі, ка
зпії съ деа деслегаре пентрѣ пѣкате кѣт
аі зіче а conto, ші кѣ тѣлді пѣкѣтоші се
словод ла фѣрѣделеці іар тот а conto кѣ
ачеа преа сігѣрѣ пѣдежде, кѣ не платѣ вѣ-
пічікѣ вор лѣа деслегаре неапѣрат. Дечі
datorінда протопопілор есте а фаче, ка
тѣртѣрісіріеа съ фіе тѣлт маі днделеапѣтѣ,
дар ші тѣлт маі аспрѣ ші тотдеодатѣ о

шкоалѣ дндрептѣтѣорѣ дн тѣтъ прівінда.
— Петрѣ Маіор днтре алте скандале а-
тінѣ кѣ тѣтъ аспрімеа ші не чеаа а ве-
діеі днтре преоді. Канѣл апостолеск
42 зіче: „Епископѣл, саѣ преотѣл, саѣ dia-
конѣл кареле съ жоакѣ кѣ кодка ші е ве-
дѣв, саѣ съ се пѣрѣсакѣ де ачелеа саѣ съ
і се іа дарѣл.“ — Ла тѣлте сате кѣрѣта
е маі ліпѣтѣ де вісерікѣ ші — не есте рѣ-
шіне а дншіра скандале. Дечі: vadѣ про-
топопіі, ne ecclesia tantum patiatur de-
trimentum.

4) Протопопіі ші совоарѣле лор аѣ
ші дрептѣл а педепсі пѣпѣ ла о тѣсѣрѣ
хотѣрѣтѣ не преоді пентрѣ скандале, каре
не алѣ кале пѣ с'ар пѣтѣ віндека. Ачест
дрепт дн Трансілваніа лі се дѣ ші прін ле-
деа дѣреі (Argrob. P. I. Tit. 8). Днтр'а-
чеаа дрептѣл ачеста пѣді кѣ време мік-
шорѣрі, кам тот дін вина зпор протопопі,
каріі саѣ ера преа рѣсѣвѣторі, саѣ преа-
іертѣторі, дикѣт сказпеле епископеші аѣ
фост сіліте а траце маі тот дрептѣл педепсі-
торіѣ ла сіне. . . .

5) Кѣдінда протопопілор есте а жѣ-
дека дн трівѣналѣ лор ші казселе кѣсѣ-
тореші. Ачест дрепт е таре ші деосе-
веще не протопопіі ромѣні де чеі апѣ-
сені (р. католичі), кѣрора де тѣлт лі с'аѣ
лзат сказпѣл де жѣдекѣторі, рѣтѣнд пѣ-
таі ка піще инспекторі каріі фак рапортѣрі
ла епископіе, кареа ла еі есте чел дінтѣі
трівѣнал де жѣдекатѣ. Че е дрепт ші жѣ-
декѣділе протопопілор ромѣні се тріміт
спре ревісіе ла консісторіѣ; дар ші ачеа-
стѣ рестрінѣере о кѣшвнарѣ тот зпії про-
топопі славі. Ла ачест дрепт ал прото-
попілор се редѣче ші картеа де кѣшвнѣе,
кареа се дѣ логодіділор спре а асігѣра пѣ

преот ка съи поатъ кѣзѣна. Маѣ пайнте време протопопѣ авѣ дрептѣла а да ши деслегаре дела вестирѣле кѣзѣнѣи, дар ачест дрепт маѣ вѣртос дела Іосѣф II. дѣкѣче трекъ prin маѣ мѣлте мѣнѣ, пѣлъ че маѣ не вртѣ се рѣстѣрѣ ла епископ.

6) Протопопѣ аѣ дрептѣла а да карте де рекомѣндациѣ kandidaцилор де преоциѣ. Протопопѣ не вор ерта дакъ ле vom спѣне чеаа че шѣе тѣтъ цара, къ СС ле лор токма дѣ ачест пѣнт сѣнт преа греѣ дѣвинѣциѣ, къ ар да рекомѣндѣциѣ ла маѣ мѣлѣ невреднѣчи ши къ ачеста ар сілі не епископѣ а хиротонѣ ши не зпѣи трѣпторѣ. — Ла дрептѣла ачеста се редѣче ши дѣтродѣчереа повѣзѣ преот дѣ парохѣе, каре формалитате іарѣш п'ар стрѣка съ о пѣзим чева маѣ вѣне. Одатъ протопопѣ авѣ инфлѣинѣ мѣлѣ маѣ mare ла дареа парохѣилор декѣт аѣ асѣзѣ; дѣсѣ ачеста ѣ зп пѣнт делѣкат ши дѣкѣркат; дескѣрчел алѣци. — —

7) Протопопѣ ромѣнѣ дѣ Трансѣлванѣ се вѣкѣрѣ ши де непредѣвѣлѣ дрепт де аши алеѣе епископ, тотѣш пѣ сѣнгѣрѣ, чи дѣсодѣциѣ де кѣте доѣ преодѣ дѣн фѣекаре протопопѣат дѣ фаѣа комѣсарѣлор дѣмпѣрѣтещѣ. Дрептѣла ачеста ѣ фоарте векѣ ла ромѣнѣ, спрѣжѣнит ши де леѣиле патриѣи ши де практика веакѣрѣлор.

8) Кѣдѣнда протопопѣлор ера маѣ пайнте а лѣа ши о дажде хотѣрѣжѣт дела преодѣ пентрѣ а лор остенеалѣ; дар ши ачеста трекъ prin мѣлте скѣмѣзѣрѣ ши локѣл дрептѣлѣ дѣ кѣпрѣнсе не ла зпеле цѣнѣзѣрѣ сѣмонѣа.

9) Протопопѣ сѣнт скѣтѣциѣ де а пѣсе пѣте скѣте дѣн а лор дерегѣторѣе фѣрѣ вѣнѣ доведѣт ши нежѣдекаѣци, пѣмаѣ

дѣпѣ воѣа епископѣлѣ. Ачестѣ а лор скѣтеалѣ фѣ рекѣпоскѣзѣт ши де принѣциѣ Трансѣлванѣи, прекѣт се vede ши дѣн хрѣсовѣл лѣи Георгѣе Ракодѣ дела а. 1643.

De am грешѣт саѣ пѣ, къ т'ам дѣ черкат а адѣче ши ачесте кѣтева пѣнтѣрѣ дѣ чѣркѣладѣе, зрѣта ва алеѣе.

Г. Барѣц.

I S T R I A N A.

(Брѣмаре.)

Дѣнтре овѣкѣтеле антѣче маѣ вреднѣче де дѣсепнат пѣтѣрѣм ачестеа:

1) О пѣтрѣ вѣтивѣ дѣ кѣртеа Домѣлѣи Стефан Жѣліанѣ къ ачестѣ инскрѣпѣиѣне:

Копѣе посѣилѣ:

I O M
DEI NSO
C TUTORI
CIVIS EI
NIANVS
VIRV FI
TONIVS
V L P S

De чѣтит:

Jovi optimo maximo
Defensori
ac tutatori
Civis Epinnianus
Gajus Verus Fre-
tonius
Voto libens suscepto
posuit.

Сѣпѣлѣнѣе провав:

I O M
DEFENSORI
ACTVTATORI
CIVIS EP IN
NIANVS. G
VERVS FRE
TONIYS
V. L. P. S.

Ромѣнѣе:

Лѣи Жѣе челѣи маѣ вѣн
ши маѣ mare дѣнтре Zei
апѣрѣторѣлѣи ши мѣн
тѣиторѣлѣи рѣдикѣ а
чест монѣмент Каѣѣ
Верѣ Фретонѣи четѣ-
циан дѣн Епѣниѣѣ, спре
дѣмпѣлѣнѣеа вѣтѣлѣи
фѣкѣт де вѣлѣ воѣа са.

2) Чѣнѣи капете де колѣтне дѣфѣпте дѣн зѣдѣла де кѣтрѣ злѣцѣ дѣн тот ачесташѣи кѣрте.

3) О пиеатръ сепълкралъ дп къртеа Доамнеі Грѣчѣанъ кз зрмътоареа інскрпчѣне :

Копіе посівилъ :

PLICIAE
VAR
CAPITONIS
VLPIVS
PVLCHER
CINER B M

De чігіт :

Publiciae
Quinti Varronis
Capitonis filiae
Marcus Ulpius
Pulcher Cineribus
benemeritis posuit.

Сзплініре провав :

PUBLICIAE
Q. VARRONIS
CAPITONIS F.
M. VLPIVS
PVLCHER
CINER B M.

Ротънеце :

Чензшеі челеі пліне де меріте а Пѣвлічіеі фііа лѣі Чінтъ Варроне Капітоне пѣсе а чест монзмент Маркз Ълпіѡ Пѣлкръ.

4) О архітраве де піетръ фърте формос лѣкратъ дп тот ачешаші кърте.

5) Ън фрагмент де статъз а Dianei ла Домнѣл професор Боіерескз, кз ачешаші інскрпчѣне кам рѣзъ сѣпатъ :

Копіе посівилъ :

DIANE IETA
CATO II VR Co
NARBO SNT EI
Fvins

De чігіт :

Dianae Letoiae
Cato duumvir Coloniae
Narbonensis *)
(fieri curavit.)

Сзплініре провавилъ :

DIANE LETOIAE.
CATO II VR COL
NARBO

Ротънеце :

Дптръ онорѣа Dianei Латоніефѣкз ачешаші статъз Катоне дѣвмвир ал колоніеі Нарбоне.

6) Ън капітел де колѣтнъ дп стіелъ

Korintian, фърте формос лѣкрат, дп къртеа Домнѣлѣі Dімітріе Стапковічі.

7) Ън саркофаг де піетръ ші зп фел де чістеръ дп къртеа рѣпосатѣлѣі Брѣтешанъ.

8) О къръмідъ де асѣпра пордїі Домнѣлѣі Петръ Пѣрчел кз ачешаші треі літере Q L P, — ші алта дп сала Домнѣлѣі Стеріе Лѣкзстѣанъ кз ачешаші дозе літере N S. Даръ де ші почѣз рѣспзнде пентрѣ романітатеа къръмїзілор, кз тоте ачешаші пз почѣз рѣспзнде пентрѣ а ачешаші літере сѣпате. Тоте інскрпчѣніе кзрате романе каре ле ам възет еѣ пе къръмїзі, пѣртъ літере рідікате дп афаръ ші формате прїн зп тіпарїз, даръ ачешаші сѣпт сѣпате іаръ пз тіпѣрїте.

9) О кадръ де мармѣре кз фїгзрі дп bassorilievo, каре репрезентѣазъ адѣчереа зпшї сакрїфіц шї зп възет де статъз де мармѣре. — Ачешаші дозе възѣдї, каре ле а веа Домнѣл Dімітріе Жѣліанъ, патриот кзпоскзт, ле дѣрѣі тѣсѣлѣі колецілѣі націонал.

Даръ тоте ачешаші овїекте се адѣсеръ ачі дела Реска.

Спре а ведеа ачешаші лок фамос дп прївінга антїкїтѣдїлор, плекаръм адоѣа зі дѣнъ сосїреа пѣстръ кѣтръ дѣпсѣл. Реска се афлъ кам зп тіліарїз департе де Каракала кѣтръ Nord-Ost, лѣнгъ тікѣл рѣжѣ Tesfluiu че кѣрѣ дп Олт. Аічі се възет де зідѣрі векі неспзс де мѣлте, дпсѣ маї тоте фвндаментеле каселор с'аѣ сѣпат атѣт дп тімпѣріле де маї дпайнте, шї шатерїалѣл с'а дптрѣвїндат пентрѣ зідїрі дп алте локзрі, маї алес дп Каракала, кѣт шї дп апїі трекуці прїн Домнѣл M. Гїка ла кѣзтареа преціоаселор антїче,

*) Че дшесмѣазъ літерїле SNT EI (unde T шї E сѣпт контрасе дптрън септ), шї Fvins, пз почѣз дівіна.

астфел с'аъ дъръмат, с'аъ десгропат ши с'аъ дпгропат, дпкът авѣа се маї кѣпоск пе а локърѣ. Пъкат, къ prin о лѣкраре регълатъ, аша с'ар фї пѣтѣт десгропа ве-веа четате, дпкът дрѣмѣрїле, форма ши дпмърѣрѣа каселор с'ар фї пѣтѣт презента ка ши челе дїп Помпеї, ши пої ам пѣтѣ съ авем дпайнтеа окїлор пострї чеа маї кредїнчїоастъ їмаїне а локѣїнделор стрѣвѣпїлор пострї. Шандѣрїле четѣдїї каре се вѣд, формѣазъ зп полїгон къ опт латѣрї, ал кѣрѣї діаметрѣ маї лѣнг фаче апроапе ла о тїе де пашї. Рѣъл Tesfluїu кѣрѣе prin мїжлокѣл четѣдїї, дп знеле локѣрї але лѣї се афлъ зп страт де кѣрѣмїзї, чеаа че фаче съ кредем къ а фост констрѣнс дптрѣн канал, — даръ акѣма кѣрѣе дѣпъ вѣпъ плѣчереа са фѣрѣ врео сїлъ артїфіціалъ; ромѣнїї пострї пѣ сѣпт оаменї каре съ маї констрѣнгъ рѣѣрїле. — Кїар ла подѣл чел zїdїт песте рѣѣ се зпїа челе доѣе дрѣмѣрї де пїеатрѣ, зпѣл каре venїа дела Іслаз ши челалт дела Челеї ши дѣчеа кѣтрѣ меазъ-поапте ла Рѣмпнїк. — Монете, їнеле, статѣете де бронз, лампе де пѣмѣнт с'аъ афлат ши се маї афлъ ши акѣм дп фоарте маре пѣмѣр; ши пої кѣмпѣрарѣм дела локѣїторї маї мѣлте монете де арѣїнт ши де арапъ, їаръ Домпѣл М. Гїка 'ши а формат зпа дїнтрѣ челе маї формоасте колекціїнї де антїче дїп ачест лок. — Сѣтенїї пѣмесе ачѣастъ четате дїспѣрѣтъ Антїпа, ши зпїї археолодї аѣ дат къ сокотеала къ ачест пѣме е контрастѣл Антонїна саѣ скѣртѣтѣл Constantina. Дѣпъ Птолемеѣс каде дп ачест дїнѣт Рїнум, ши їнскрїпчїѣнеа де маї сѣс (паѣїна 93) се паре дп адеѣѣр къ ва съ зїкъ Civis Epirinianus.

Аїчї дпдатъ ла под, лѣнгъ фѣптѣпъ, афларѣм о марѣѣре къ ачѣастъ їнскрїпчїѣне:

Копїе посїѣлъ:

IMI SIVI
IVL CAND
EVOCAT
V L

De чїтїт:

Imperatori Severo
Julius Candidus
Evocatus
Votum libens solvit.

Сѣпїлїнїре проѣѣлїлъ:

IMP. SEVERO.
IVL CANDIDVS
EVOCATVS
V. L. S.

Ромѣнѣце:

Дпмъратѣлї Север пѣсе ачест монѣмент, Іѣлїѣ Kandid de a doѣа ѓрѣ солдат, спре дпмплїнїреа вотѣлї.

Ла ачѣастъ їнскрїпчїѣне пѣтѣї маї мѣлтъ съ чїтѣск трѣсѣрї сїгѣре, декѣт лїтере дптрѣї ши дїп ачѣастъ кавсѣ 'мї ши дпгѣдѣїї о атаре сѣпїлїнїре. — Челе доѣе лїтере дїп зрѣмъ VL се вѣд преа пѣдїп, S лїпсеѣе къ тотѣл. Дїп ачѣесте лїтере злїтаре ам пѣтеа конкїде къ ачест монѣмент с'а пѣс зпѣї зейтѣдїї дрепт вот пѣптрѣ дпсѣпѣтошареа саѣ мѣпѣтѣїреа Імператорїѣлї, дарѣ пе пїеатрѣ лїпсеѣе локѣл, зпде с'ар фї пѣтѣт сѣпа пѣмеле зейтѣдїї ши обїчїнзїта формѣлъ PROSALVTE, фїїндкъ лїнїа чеа д'ѣпѣтѣїз пѣсѣ аїчї, стѣ стрїпт сѣпт корпїчеа пїетреї.

De аїчї, дѣпъ спѣсѣл Домпѣлї Рїошанѣ, с'а дѣс о алтѣ пїетрѣ ла Бѣкѣрѣцїї къ зрѣмѣтѣреа їнскрїпчїѣне:

D M
CLAVDIA AM
BA VIX ANNOS
XX FECIT INDA
CI AN V CL
MNTANVS IM M
FXN SVR SAC
IM
PAT EIVS FECIT

De citir:

Diis Manibus
Claudia Amba, (quae)
vixit Annis XX.

fecit in Dacia Annos V
Claudius Montanus
— — — — *)
Pater eius fecit.

Ромънече:

Сънтеї змъре а Клав-
diei Amba, каре атрѣт
dovezechī de anī, шї а
petrekът дн Dacia
чїпчї анї, пѣсе ачест
monъментѣ Клавдіѣ
Montan татѣл еї.

Вреднїче де днсемнат сънт мовїеле
артифіциале дїнаїтеа Ресчеї де амъндоже
латърїле дрѣтмълї роман каре вїне дела
Челеї. Ънеле дїнтре ачесте мовїеле с'аѣ
съпат дн анї трекудї, шї с'аѣ афлат дн-
тр'жиселе оасе де от, днтр'вна шї зп
саркофог де пїеатрѣ лънг де 11, лат де
4 1/2, дналт де 4 палме, каре се пѣстреа-
зѣ акъм днпрезвѣ кѣ коперїкѣл ла мъзекл
колеціѣлї. Нѣ департе де ачест саркофог
с'а афлат шї мармъреа чеа рѣпѣт кѣ зр-
мътѣореа їнскрїпчїене:

D. M.
ANTONIVS
NICANORIS

Ромънече:
Сънтеї змъре

а лѣ Antonїѣ фїїл лѣ Nicanor.

Де асѣпра їнскрїпчїенї се vede съпатѣ
їтацінеа рѣпѣсатѣлї.

Din ачестеа ам тревѣї сѣ конкїдем
кѣ еле аѣ фост дн адевѣр мортїнте але
челор векї; шї скопѣл каре'л авеа Ёдї-
птенї кѣ пїрамїделе лор шї маї тързіѣ ла
Roma Adrian кѣ аша пѣмїта са Moles**),

*) Че днсемнеазѣ скъртѣтърїле дїн челе треї
лїнї пенѣлїте нѣ почїѣ дївїна.

**) Zidire de о търїте естраордїнарѣ, каре сѣї
сървеаскѣ де мортѣнт.

се паре кѣ'л авеа дїнаїтеа окїлор шї стрѣ-
внїї пострї дн провинделе Dacieї кѣ аче-
сте мовїеле, дарѣ фїреще лѣкрѣл лор тре-
вѣї сѣ еасѣ пропордїонат пѣтерїлор лор.
— Асеменеа мовїеле се афлѣ маї мѣлте дн
diverse distanțe de амъндоже латърїле пѣ-
мїтѣлї дрѣтм, ва дн тѣтѣ цара рїсїпїте пе
шесѣрїле челе днїнсе. Челе маї марї аѣ
зп dїаметрѣ де 25 пашї шї о днълдїме
де 2 стѣжїнї, челе маї мїчї дїнаїтеа Рес-
чеї аѣ зп dїаметрѣ де 5 пашї, шї о днъл-
дїме де 2 пїчїѣре; дарѣ днпїнте кѣ шапте
сѣте де анї тревѣї фїреще ка ачесте рапор-
тѣрї сѣ фїе фост алтїнтрелеа.

(Ва зрма.)

КЪРАЦИЎ ДЕ ФЕМЕЕ.

Фѣїле пѣблїче їсторїесек кѣ дн Сї-
лесїа с'аѣ дескоперїг о ценъне (гроапѣ)
днфрїкошатѣ де отор. Де кѣтва тїмп
перееѣ оаменї, пїчї се щїеа дн че кїп шї
че с'аѣ фѣкѣт, пѣлѣ че днпредїзрареа
кѣмплїтѣ с'аѣ ведерат прїп кѣраціѣл дн-
семлѣтор а знеї фемеї. Дн пѣдъреа
апроане де Тарновїд лънгѣ о гроапѣ
фоарте адѣкѣкѣ, пѣндеа зп хоц пе чїї тре-
кѣторї пе карїї, дѣпѣ чеї прѣда шїї дес-
поеа де тот авѣтѣл лор, дї арѣпка дн це-
пънеа ачееа. Авънд а се днтъмпла асѣ
соартѣ шї знеї фемеї трекутоаре, еа дїс-
поїетѣ фїїнд пѣлѣ ла кѣтешѣ, ера невоїтѣ
а дїсвѣрка шї аста, днсѣ аѣ рѣгат пе хо-
цѣл, ка тѣкар сѣ се днтоаркѣ де ла еа,
шї днзплекъндѣсѣ кѣтрѣ аста хоцѣл, еа
л'аѣ днпїне дн адѣкѣл чел оторїтор шї
вїне agonїсїт. Дѣпѣ черчетареа фѣкѣтѣ
с'аѣ гѣсїт аїче тоате персоанеле перїте
днпрезвѣ шї кѣ зпелтїторѣл ачестор
фанте крїмїнале. (А. Р.)